

Møte for lukkede dører
torsdag den 14. juli 1949 kl. 9.

President: Natvig Pedersen.

Dagsorden:

1. Innstilling fra den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomite angående forhandlinger med England om Norges fiskerigrense (innst. S. H.).
2. Innstilling fra spesialkomiteen for særlige utenrikspolitiske spørsmål og beredskapssaker om Stortingets samtykke til å slutte avtale med De forente stater om mottakelse av materiell til forsvaret (innst. S. I.^x).

Etter forslag av presidenten besluttet enstemmig:

1. Møtet holdes for lukkede dører.
2. Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer, utenriksråd Skylstad, byråsjefene Colban og Gunneng og sekretær Kreiner Nielsen fra Utenriksdepartementet, statssekretær Dag Bryn fra Forsvarsdepartementet samt pressen gis adgang til møtet.

Sak nr. 1.

Innstilling fra den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomite angående forhandlinger med England om Norges fiskerigrense (innst. S. H.).

Hambro (komiteens ordfører): Jeg går ut fra at det som inneholdes i innstillingen, i og for seg er nok til en vurdering av saken, men jeg må gjøre oppmerksom på en feil som er kommet inn i beslutningen. Der står under I, punkt 1: «og den tidligere praktiserte «røde linje» på strekningen» o.s.v. Det skal stå:

«og den såkalte «røde linje» på strekningen» o.s.v.

Jeg vil bare i tillegg til innstillingen henstille til Regjeringen nå snarest mulig å kunngjøre grunnlinjene for vårt fisketerritorium syd for Træna. Regjeringen har fullmakt til det etter Stortingets beslutning, når som helst Regjeringen finner det opportunt, og det er en rekke hensyn som etter mitt skjønn gjør det særdeles ønskelig at man får den kunngjørelse snarest mulig, slik at vårt oppsyn likeoverfor trålere på vestkysten og sydkysten kan gjøres effektivt, hvilket det ikke kan i dag, fordi grunnlinjene ikke er kunngjort.

Etter at komiteen hadde avgitt sin innstilling ble der sendt en skrivelse fra Utenriksdepartementet, hvor der står at den britiske ambassadør kom til Utenriksråden den 8. juli og meddelte etter instruks fra sin regjering at såfremt den norske regjering ikke fant å kunne godta det forslag til modus vivendi vedrørende fiskerigrensen som representanter for de to regjeringer var blitt enige om i London, så den britiske regjering seg nødt til å bringe saken inn for den Internasjonale Domstol i Haag. Den britiske regjering ville gjerne gjøre dette på grunnlag av et såkalt «compromis», d.v.s. en avtale mellom Norge og Storbritannia om i fellesskap å forelegge tvisten for domstolen. Da imidlertid den britiske regjering ønsket å få saken innbragt for domstolen og avgjort så snart som mulig, måtte man bli enig om et slikt «compromis» innen utgangen av denne måned.

Jeg vil gjerne ha uttalt både personlig og på komiteens vegne at denne henvendelse fra den britiske ambassadør ser vi som et ytterligere ledd i den kampanje Storbritannia har ført i 25 år for å intimidere Norge. Jeg er tilbøyelig til å si om denne henvendelse det utenriksminister Koht uttalte i Stortinget om en tidligere henvendelse fra England, at «det synte seg at det var berre bluff».

Som det vil fremgå av innstillingen, kan komiteen ikke godta det utkast til kompromiss som ble forelagt fra engelsk side, og det er ingen som helst oppfordring for Norge til å godta noe som helst forslag om kompromiss fra engelsk side. England har overhodet ikke noe grunnlag for å bringe denne sak inn for Haag i dag, det tror jeg at en hvilken som helst folkerettskyndig vil være helt klar over. Hvis England vil bringe inn saken om oppbringelsen av «Lord Nuffield», må det trygt gjøre det, for det er overhodet ikke et grunnlag hvorpå det kan føre en prosess om den.

Det har fra engelsk side også vært antydnet at hvis man fra norsk side ikke godtok det forslag som England var fremkommet med, ville England henvende seg til domstolen for å få en kjennelse for det som kalles en «mesure conservatoire», at domstolen skulle uttale at da gikk man tilbake til status quo. Jeg har undersøkt den sak. Det er umulig å bringe inn et forlangende om «mesure conservatoire», for der finnes i denne sak ikke noe som kan bevares etter den fortolkning av «mesure conservatoire» som domstolen har gitt en rekke av ganger. Og om England skulle bringe denne sak inn for Haag, er det ingen grunn til å beklage det fra norsk side, tvert imot.

Går vi tilbake gjennom historien i disse 25 år, ser vi hvorledes Storbritannia har vært nødt til å forlate sine opprinnelige standpunkter og krav gang på gang. Nu har engelskmennene også i virkeligheten oppgitt enhver tanke på å føre en prosess på grunnlag av tremilsgrensen, fordi de er klar over at der ikke eksisterer en tremilsgrense, og at man overhodet ikke kan komme til en domstol og prosedere på det grunnlag. Det har vært antydnet at det man ville prosedere på, var lengden av et par spesielle grunnlinjer. Jeg tror at man

vil betenke seg på å bringe det spørsmål inn; og skulle det bli brakt inn, så tror jeg at England vil ha meget vanskelig for å prosedere den sak. Men det som England søkte å oppnå ved det kompromiss som man forhandlet om i London, var at Norge skulle erklære seg villig til å gå til domstolen på det snevre grunnlag som England ønsket. Det ville prosessuelt og folkerettslig være helt utilfredsstillende for Norge. Ved enhver slik innbringelse oppstiller den annen part sine motkrav, hvilket Norge har god grunn til å gjøre her. Når komiteen har pekt på ønskeligheten av og nødvendigheten av å få nedsatt en komite av særlig kyndige for å utrede alle de folkerettslige og prosessuelle sider ved saken, var det nettopp med tanke på å formulere de motkrav som eventuelt skulle stilles fra norsk side.

Jeg vil gjenta her, hva jeg har hatt anledning til å antyde tidligere, at det som for Norge vil ha en meget stor interesse i denne sak, det er selvsagt en beskyttelse av de fiskebanker som ligger utenfor det norske fisketerritorium som det er definert i dag. Etter den utvikling av folkeretten som har funnet sted i de siste år, særlig fra 1943 og utover, er der etter min mening intet som helst til hinder for at Norge trekker Svensgrunnen og Malangsgrunnen og fiskefeltene rundt Senja og Andøya inn under norsk beskyttelseslovgivning, og i tilfelle lar det spørsmål avgjøre av den internasjonale domstol. Men enhver tanke på å ta det snevre grunnlag for et kompromiss som England byr, bør på det bestemtteste avvises fra norsk side.

Jeg tror at vi skal ha vår oppmerksomhet henvendt på ønskeligheten av å få bankene utenfor territoriet beskyttet. Jeg vil bare minne om at alle de sydamerikanske stater og de nordamerikanske stater har trukket sin beskyttelse langt, langt videre enn dette ville være fra norsk side, og den eneste stat som har protestert mot den voldsomme utvidelsen av fiskeribeskyttelsen som alle de amerikanske stater har kunngjort i Atlanterhavet i de siste frem år, er England; ingen andre har protestert. Folkeretten utvikles stadig på dette område på en måte som interesserer oss i høy grad, og som vil bety noe reelt for Norge i de kommende år. Det er også blitt slått fast av domstolen ved den siste avgjørelse at domstolen mener seg bemyndiget til nå å gå langt videre i å fastslå nye regler for folkerett enn noensinne tidligere, og domstolen har også fastslått sin kompetanse til å avgi alminnelige prinsipputtalelser, slik at der ingen vanskelighet vil være for Norge i å formulere de spørsmål vi eventuelt måtte ønske å forelegge.

Til slutt bare et par ord om behandlingsmåten av selve denne sak. Det har gjennom mange år fylt dem som har deltatt aktivt i behandlingen av saken, med noen bekymring å se hvorledes man i forskjellige departementer har behandlet denne sak som om det var et departementalt ekspedisjonsanliggende, uten kjennskap til sakens virkelige historie og forløp. Vi har et inntrykk av at der i de andre departementer - jeg mener ikke Utenriksdepartementet, men de

andre departementer som har avgitt uttalelse om saken - er et totalt ubekjentskap med alt hva Stortinget har vedtatt siden 1935. Vi opplever at der kommer uttalelser fra departementer, signert av vedkommende utmerkede embedsmenn, hvor de henviser til 10-15 år gamle uttalelser og utredninger, som er enstemmig underkjent av Stortinget, og som var enstemmig underkjent av Nygaardsvolds regjering da de ble fremlagt. Men i departementene synes der ikke å være noe dossier inneholdende Stortingets beslutninger og de innstillinger der var avgitt som hemmelige til Stortinget, men som dog er ganske særdeles bindende. Norge har også delvis brukt til sine underhandlinger med England folk som lever i de forestillinger som vi trodde var skrinlagt i 1935, og som påberoper seg utredninger som et enstemmig storting med tilslutning av den daværende regjering erklærte at man ikke kunne ta noe som helst hensyn til fra 1935 og utover. Det må nå endelig en gang være klart at hvis man ikke innen etaten har til disposisjon folk som er skikket til å behandle disse ting, så må man ta folk utenfor etaten, og man må ta folk som forfekter et norsk standpunkt, og som vet hva et norsk standpunkt er.

Strand Johansen: Som det vil sees av innstillingen, har også jeg sluttet meg til komiteens forslag når det gjelder punktene 1 og 3, men jeg kan ikke være enig i det punkt 2 som er foreslått av den øvrige komite, og som lyder:

«Stortinget har intet å bemerke til at Regjeringen søker opptatt nye forhandlinger med Storbritannia med sikte på å finne fram til en ordning av trålergrensespørsmålet, og til en løsning av spørsmålet om fredning av og oppsyn på fiskebanker utenfor kysten.»

For det første er det uttrykk som her er brukt i komiteens innstilling «fiskebanker utenfor kysten» etter min mening et svevende uttrykk. Hva forstås det med uttrykket «fiskebanker utenfor kysten»? Er det fiskebanker som ligger utenfor det Norge hevder som sine egne grenser, eller er det fiskebanker som ligger utenfor disse sjøgrenser? Jeg tror det er nødvendig når Stortinget fatter en beslutning om forhandlinger med en fremmed makt, at det klart formulerer sitt standpunkt i den beslutning som må gjelde som en art direktiv til Regjeringen. Spørsmålet om å fastsette trålergrensen og løse spørsmålet om fredning av og oppsyn på fiskebankene utenfor landets sjøgrenser, er et spørsmål som ikke kan løses gjennom tosidige forhandlinger mellom Storbritannia og Norge. Det er et spørsmål som alene kan løses gjennom en internasjonal konferanse av de interesserte fiskerinasjoner, en konferanse som må finne fram til en internasjonal konvensjon som løser disse spørsmålene. Også de øvrige medlemmer i komiteen har, som det heter,

«en sterk følelse av at skal en ved overenskomst nå fram til fredning av fiskebanker som ligger utenfor de nasjonale fiskegrenser, må det skje ved en internasjonal

konvensjon som tiltredes av de interesserte fiskerinasjoner.»

Komiteen peker da videre på det utkast til artikkel 25, som lyder:

«Sjefene for oppsynsfartøyene har rett til å undersøke og sette opp en rapport om alle overtredelser av de bestemmelser som er omhandlet i artikkel 23, uansett det fartøys nasjonalitet som er beskyldt for slike overtredelser.»

Men komiteens øvrige medlemmer er også i tvil om hvorvidt en tosidig avtale om oppsyn utenfor fiskerigrensen kan berettige til å skride inn mot tredje makts eller andre makters fartøyer, og henstiller derfor til Regjeringen «å få reist spørsmålet om internasjonale drøftelser om fiskerioppsyn på og fredning av banker utenfor sjøgrensene.»

Det er således ikke noe sterkt standpunkt, det standpunkt som komiteens øvrige medlemmer inntar, når de intet har å bemerke til at Regjeringen gjennom tosidige forhandlinger med Storbritannia søker løst disse spørsmål. La oss nå si at Storbritannia og Norge kommer fram til en overenskomst om hvordan oppsynet på og fredningen av fiskebankene utenfor Norges sjøterritorium skulle ordnes. La oss så si at der innfant seg fiskefartøyer fra andre fiskerinasjoner der. Skulle da de norske og engelske væpnede krefter i fellesskap avvise disse andre fiskernasjoners skip, oppbringe dem eller notere dem? Det er klart at en hvilken som helst nasjon som dette gikk ut over, ville spørre med hvilken rett England og Norge opptrer i fellesskap mot dem i internasjonalt farvann. Det skal ikke megen omtanke til for å komme til det resultat at en slik løsning som komiteen her peker på, kan føre til de mest alvorlige internasjonale komplikasjoner og bringe Norge opp i uanede forhold.

Det er disse overveielser som har brakt meg til å foreslå at punkt 2 i komiteens innstilling erstattes av følgende tekst:

«2. Stortinget anmoder Regjeringen om å ta initiativet til å sammenkalle en konferanse av de i første rekke interesserte fiskerinasjoner, som er medlemmer av de Forente Nasjoner, for å søke å nå fram til en internasjonal konvensjon om en ordning av trålergrensespørsmålet og til en løsning av spørsmålet om fredning av og oppsyn på fiskebanker utenfor sjøgrensene.»

Jeg opptar dette forslag.

Presidenten: Sakens ordfører har gjort oppmerksom på en retting i I i innstillingen, punkt 1, 8. og 9. linje, hvor uttrykket «den tidligere praktiserte røde linje» skal være «den såkalte «røde linje»».

Representanten Strand Johansen har opptatt mindretallets forslag til punkt 2, som er referert i innstillingen på side 7, annen spalte.

Terje Wold (komiteens formann): Den innstillingen som foreligger, bygger på de forhandlinger som norske representanter førte med britiske forhandlere i desember og januar 1948/49. Regjeringens stortingsmelding, som var et resultat av de forhandlinger, foreslo for Stortinget at vi skulle akseptere en modus vivendi for et område av vårt sjøterritorium som strekker seg innenfor den resolusjonslinje som Stortinget fastsatte i 1935.

Komiteen har i sin innstilling lagt til grunn at det ikke kan bli spørsmål for oss om å gå tilbake på den sjøgrense og den resolusjonslinje som vi fastsatte i 1935.

Forhandlerne oppnådde ganske store resultater, og det - skal vi si - omtvistede område når det gjelder sjøgrensen, er derfor i dag meget mindre enn det var tidligere. Der er, som Stortingets representanter vil se, hengt opp en rekke karter her i salen. Jeg kan kanskje få lov til ganske kort å uttrykke det slik at de forhandlinger som fant sted, hadde til resultat at England godkjente vår resolusjonslinje så å si hele veien, med unntagelse av området fra grunnlinjepunkt 11, som er ved Avløysa på Nordkyn, og til grunnlinjepunkt 22, som ligger ved vestsiden av Lopp havet. På dette område var det ikke mulig å oppnå en full godkjennelse av vår resolusjonslinje, og for dette område foreslo da Regjeringen i sin stortingsmelding - og jeg mener at det er viktig å få det klart frem her - at Stortinget skulle akseptere at det her ble åpnet adgang for britiske trålere til å tråle og fiske innenfor vår territorialgrense, med andre ord at man skulle gi britene en rett til her å fiske innenfor resolusjonslinjen. Dette ble foreslått som en modus vivendi, inntil man enten gjennom videre forhandlinger eller, dersom forhandlinger ikke førte frem, gjennom rettsavgjørelse kunne få fastslått fiskerigrensen.

Det som komiteens innstilling går ut på, er at vi ikke kan godta noen modus vivendi for dette område som betyr innrømmelse av noen rett. Vi kan ikke for dette område gå til noen endring, ikke engang midlertidig, av vår fiskerigrense, og vi kan ikke for dette område gå til noen endring, ikke engang midlertidig, av vår fiskerilovgivning. Vi må - og der er komiteen enstemmig - fullt og helt også for dette område opprettholde den resolusjonslinje som ble satt for vårt sjøterritorium ved den kongelige resolusjon av 1935.

Men for å vise imøtekommenhet og forhandlingsvilje, innstiller komiteen på at vi, som et forslag til en modus vivendi, kan gå med på for dette område å håndheve vår fiskerigrense mellom resolusjonslinjen og den såkalte «røde linje» på samme lempelige måte som vi har hevdet den i tiden fra 1935, etter det arrangement som da var truffet med den britiske regjering. Det som innstillingen da går ut på, er at vi ber Regjeringen om å prøve å få godtatt av England som en midlertidig modus vivendi dette vårt forslag om en lempelig håndheving av fiskegrensen på dette område mellom grunnlinjepunkt 11 og grunnlinjepunkt 22.

Om det lykkes, vet vi ikke. Jeg skal ikke uttale meg noe om sakens folkerettslige eller juridiske stilling. Vi hørte ordførerens referat av den henvendelse som den britiske regjering i disse dager har gjort til den norske regjering, og hvor det sies at saken, dersom en ordning ikke kommer i stand innen denne måneds utgang, må gå til avgjørelse ved domstolen i Haag. Jeg vil bare uttale, siden utenriksministeren ikke er her, at utenriksministeren hadde den oppfatning at vi måtte være forberedt på, når komiteen fremla denne innstilling, at resultatet kunne bli at den britiske regjering brakte saken inn for domstolen i Haag, så det tror jeg det er riktig å si her, at Stortinget må være forberedt på, dersom denne innstilling blir vedtatt, at den britiske regjering ikke vil akseptere dette forslag om en lempelig håndheving som innstillingen går ut på, som en *modus vivendi*, men at den vil bringe saken inn for domstolen i Haag.

Like overfor det forslag som foreligger fra hr. Strand Johansens side, vil jeg bare bemerke at når det i vårt forslag under punkt 2 heter at vi ønsker «en løsning av spørsmålet om fredning av og oppsyn på fiskebanker utenfor kysten», kan det selvsagt ikke være noen tvil om at dermed menes de fiskebanker som ligger utenfor norsk territorialfarvann, og vi tar da nettopp sikte på de banker som er så livsviktige for norsk fiskerinæring som Senjabanken og Malangsgrunnen, og de banker som ligger utenfor kysten i Nordland og Troms fylker. Det sier seg videre selv at en forhandling mellom Storbritannia og Norge ikke er en generell internasjonal underhandling, og den vil selvsagt bare ha betydning direkte for de to land som deltar. Men i dag er det allikevel de britiske fiskerier som er sterkest interessert når det gjelder disse fiskebanker, og den ordning som vi eventuelt kunne nå fram til med England gjennom en underhandling om fredning av og oppsyn på fiskebanker utenfor kysten, vil selvsagt kunne ha den aller største betydning for en senere eventuell internasjonal ordning og fredning av fiskebanker og en løsning av hele dette vanskelige spørsmål om fisket i internasjonale farvann. Komiteens innstilling punkt 1 er ikke i strid med en senere internasjonal løsning av disse spørsmål, det er en begynnelse til en internasjonal løsning. Det har også komiteen i sin innstilling gitt klart uttrykk for på side 6, hvor det står:

«Når komiteen nevner dette, er det fordi man i komiteen gjerne vil henstille til Regjeringen i samsvar med hva det var anført i Innst. S. G. (1948) å ha under overveielse hvorvidt og når det vil være opportunt å få reist spørsmålet om internasjonale drøftelser om fiskerioppsyn på og fredning av banker *utenfor sjøgrensene*.»

Altså, nøyaktig det samme spørsmål som hr. Strand Johansen har reist i forslags form, og som vi mener det må være overlatt til Regjeringen å ta opp når Regjeringen finner tidspunktet inne og forholdene beleilige.

Tilslutt bare en liten ting. De som hørte hr. Hambros foredrag, vil sikkert ha fått inntrykk av at de forhandlere som fra norsk side har arbeidet med denne sak, og de representanter og tjenestemenn som i departementene har arbeidet med og uttalt seg om den, har utført et meget dårlig arbeid. Nå, ingen kjenner denne sak så godt som hr. Hambro, som i snart 25 år har arbeidet med den. Det er klart at i den tiden er det mange tjenestemenn i departementene - også i Utenriksdepartementet - og i vår utenriksetat som har skiftet, at de nye selvsagt ikke kan ha den samme inngående kontinuerlige kjennskap til saken som hr. Hambro har. Men jeg vil allikevel be om at man ikke tar hr. Hambros uttalelse angående tjenestemennene og forhandlerne helt ut etter ordene, men at man tar dem sådan litt midt på treet. Det kan selvsagt være begått feil her, men på den annen side er jeg helt overbevist om at vi, også når det gjelder denne sak, har hatt mange dyktige og gode og innsiktsfulle forhandlere, som på en fortjenstfull måte har varetatt norske interesser.

Hambro: Jeg skal ingen bemerkning gjøre til min ærede komiteformann. Vi har i komiteen vært nokså enige om at når det gjaldt en hel del av de forhandlinger som har vært ført, og den måte hvorpå de har vært ført, skulle vi leve etter det smukke ord: «Sin moders brøst de dekke vil, det er en kjærlig tanke». Det er det eneste man kan si om den sak.

Men i anledning av hr. Strand Johansens forslag vil jeg gjerne ha bemerket at vi i komiteen for øvrig beklager at det forslag er tatt opp, fordi det kan gi et uriktig inntrykk av stemningen, når hele komiteen for øvrig er nødt til å stemme imot det og advare mot at det blir vedtatt. Det er ingen som helst uoverensstemmelse om det grunnsyn hr. Strand Johansen hadde, at den endelige ordning av disse spørsmål om oppsyn på bankene utenfor kysthavet alene kan skje tilfredsstillende gjennom en internasjonal konvensjon. Det har komiteen pekt på tidligere. Men komiteens flertall er også klar over at tidspunktet ikke er inne for den norske regjering til å forsøke sammenkalt en konferanse av de i første rekke interesserte for å løse dette spørsmål. Det er et uhyre komplisert spørsmål i dag. Jeg vil gjerne ha nevnt at på den fiskerikonferanse som holdtes i Washington i begynnelsen av dette år, hvor også Norge var representert, ble det uttalt i de artikler som ble anbefalt for de respektive regjeringer, at det skulle hete at intet i denne avtale skal prejudisere de enkelte staters standpunkt med hensyn til sjøterritoriets utstrekning. Men så farlig var spørsmålet ansett, at to av de deltagende stater, Frankrike og Italia, protesterte mot at dette overhodet skulle nevnes i konvensjonen, idet de mente at man heller burde søke å få en virkelig drøftelse av sjøterritoriets utstrekning. Samtlige øvrige deltagende stater nektet å ta opp et spørsmål om en alminnelig definisjon av fiskeribeltets utstrekning, idet de mente at tidspunktet ikke var inne.

Det er all grunn til å nære en viss frykt for at skulle Norge ensidig på dette tidspunkt innby til en slik konferanse, ville man alene forspille muligheten for å få en internasjonal konvensjon så snart det måtte anses som ønskelig.

De forskjellige stater har jo i dag ytterst forskjellige bestemmelser om fiskerigrenser. Det har vist seg at det hittil ikke en gang har vært mulig å få en alminnelig kodifikasjon av disse bestemmelser, men de Forente Nasjoner har nedsatt en særlig juristkommisjon, og den har på sitt arbeidsprogram også en kodifikasjon av sjøgrensebestemmelsene.

Jeg tror det kanskje er riktig å nevne her - fordi det muligens er medlemmer av Stortinget som ikke er klar over de faktiske forhold - at den såkalte 3-mils grense er en konvensjonsgrense for de stater som deltar i den såkalte Nordsjø-konvensjon, som Norge aldri har vært tilsluttet. Men den 3-mils grense som Nordsjø-konvensjonen fastsetter, gjelder ikke en gang for de deltagende stater utenfor selve konvensjonsområdet. Frankrike er med på konvensjonen, men Frankrike har en sjøgrense av 6 mil utenfor konvensjonen, og Frankrike har trukket en fiskerigrense av 10 km. utenfor sine kolonier. Russland hevder en 12-mils grense. Middelhavslandene hevder i alminnelighet en 6-mils grense. De Forente Stater aksepterer en 3-mils grense for nøytralitetsformål - hvilket Norge også har gjort i praksis - men har gjennomført det som har vært et norsk ønskemål: å operere med forskjellige bestemmelser for de forskjellige beføyelser. Det er også alminnelig anerkjent. Det er ingen stater som har protestert mot den tollgrense på 10 mil som Norge satte opp. De Forente Stater har forskjellige grenser for de forskjellige beføyelser. I kysthavet rundt Florida har de en 10-mils grense for å beskytte svampefiskeriene, rundt Texas har de en 12-mils grense for å beskytte formodede oljekilder under havet, de har en 20-mils karantenegrense o.s.v.

Vi befinner oss på et område hvor ennå ikke faste rettsregler er utkrystallisert. Derfor ville det alene kunne forspille en sak, hvis en liten stat som Norge i dag innbød til en alminnelig internasjonal konferanse med tanke på å få en konvensjon. Men likesom Nordsjø-konvensjonen i sin tid ble til etter forberedende drøftelser mellom to interesserte land, Storbritannia og Holland, så er det all grunn til å tenke seg at den rette fremgangsmåte her vil være den komiteens flertall anbefaler: gjennom drøftelser mellom de to sterkeste interesserte makter, Storbritannia og Norge, eventuelt å finne frem til et grunnlag hvorpå man kunne gå til en internasjonal konferanse. Men hvis Norge innbød til en internasjonal konferanse uten en gang å ha sikret seg at Storbritannia på dette tidspunkt ville støtte tanken, er det klart at det ville være et fullkomment forfeilet skritt fra norsk side.

Vi har forøvrig ment i komiteen at det var Regjeringen som her alene kunne dømme om når tidspunktet var opportunt - det ble uttalt også i den innstilling komiteens formann refererte til, og det uttales her på nytt. Vi har i flertallet ingen tvil om at Regjeringen følger denne sak med den største oppmerksomhet, og når tidspunktet måtte finnes opportunt, vil være med og ta initiativet til en slik alminnelig konvensjon. Stortinget vil neste år få å ta standpunkt til hvorvidt Norge skal ratifisere den konvensjon som er foreløpig vedtatt i Washington, om oppsyn og om fredning i det nordvestlige Atlanterhav, på områdene rundt Grønland o.s.v. Da vil man ha anledning til å komme inn på saken i noen større bredde, fordi der er tatt med de momenter vi ikke kan gå inn på her i dag.

Hvis hr. Strand Johansen fastholder sitt forslag, da er jeg nødt til på komiteens vegne å advare mot det, ikke fordi vi er uenig i den realitet det inneholder, men fordi vi er overbevist om at man ville forspille muligheten for å oppnå et gunstig resultat hvis man uten forberedende drøftelser tok et slikt ensidig skritt fra norsk side.

Steffensen: Jeg tror den foreliggende innstilling er så god som den overhodet kan bli i den foreliggende situasjon. Det var ikke så lett å komme frem til en innstilling som var brukbar, etter de forhandlingsresultater som forelå i London i 1948. Det ville ikke være rett å si at de forhandlere vi hadde der borte da, har vært sin oppgave voksen. Det resultat de var kommet til overfor engelskmennene, var meget slett, og hadde man godkjent det resultat som de var kommet til der, så tror jeg nok at man, når det ble kjent i Nord-Norge, skulle ha fått høre noe annet enn anerkjennelse for arbeidet.

Det som jeg i denne forbindelse vil sette fingeren på overfor de folk som skal arbeide videre med saken, er at det i punkt 2 i innstillingen, hvor det står «fredning av og oppsyn på fiskebanker utenfor kysten», skjuler seg to spørsmål. For det første har vi der disse kystbankene som skjærer 4-milsgrensen, som man nå ved forhandling muligens kan få lagt innenfor den eksisterende sjøgrense og få norsk herredømme over. På den andre siden har man disse bankene som ligger langt utenfor 4-milsgrensen, og som det aldri kan bli spørsmål om å få helt norsk herredømme over, men hvor det kan bli spørsmål om å komme fram til en form for oppsyn felles med de andre interesserte nasjoner. De to spørsmål må man ved forhandlingene holde strengt fra hverandre, for hvis man blander dette med fredning av banker som ligger langt utenfor vår sjøgrense, inn i forhandlingene om fredning av gytebankene og banker som ligger helt opp under kysten, er jeg redd for at det første vil skade den siste sak, og det er nå i grunnen herredømmet over de banker som ligger nær kysten vår, vi har interesse av å få håndhevet fullt ut for de norske fiskere.

Strand Johansen: Jeg kan ikke helt ut forstå den argumentasjon som føres av komiteens formann, hr. Wold, og av sakens ordfører, hr. Hambro. De erklærer begge at de ikke er uenige i realiteten i mitt forslag, men da det er et uhyre komplisert spørsmål i dag, sa hr. Hambro, fant han at tidspunktet ikke var inne til å kunne slutte seg til mitt forslag. Hva er det da man her foreslår fra flertallets side? Man foreslår at man med den stat som i dette spørsmål overfor Norge har opptrådt pressende, truende, først skal komme til en overenskomst om forhold som angår internasjonale farvann, og når det er gjort, når de to land er blitt enige, skal man foreslå for de andre fiskeriinteresserte nasjoner at de kan slutte seg til den overenskomst disse to land eventuelt er kommet fram til.

Når man taler om tidspunktet for å komme fram til en overenskomst med England om disse sakene, England som opptrer overfor Norge pressende og truende, som hr. Hambro skildret det her i sitt første innlegg, så synes jeg at dette da må være et ganske uriktig og uklokt valt tidspunkt.

Hr. Wold erkjente også at en slik overenskomst med England bare ville ha betydning for de to land Norge og Storbritannia. Men hva skal man gjøre med det at det da ingen fredning blir av disse bankene? De andre nasjoner vil ikke respektere en slik overenskomst, de er ikke forpliktet til å gjøre det, de har ikke selv hatt noen ting de skulle ha sagt til løsning av dette problemet. Det er ganske klart at dette må være en feilaktig fremgangsmåte. Den sterkeste fremgangsmåte fra Norges side vil derfor være å innby de nasjoner som i første rekke er interessert i disse farvann, til en internasjonal konferanse, for der å søke å nå fram til en konvensjon som kan være bindende for alle de nasjoner som deltar der, og jeg tilføyer at denne konferanse bare bør omfatte de nasjoner som er medlemmer av de Forente Nasjoner.

Det ble sagt her av hr. Hambro at man ville forspille mulighetene for en internasjonal konvensjon hvis man fulgte min linje, og at han derfor måtte advare mot mitt forslag. Jeg tror at man i langt større grad vil forspille mulighetene for en internasjonal konvensjon ved å følge flertallets linje, fordi det av de nasjoner som skal tiltre denne konvensjonen, vil føles som om de er satt utenfor i forhåndsdrøftelsene om løsningen av dette spørsmål, og det kan, som jeg tidligere sa, føre til komplikasjoner og uønskede resultater for Norges vedkommende.

Med hensyn til det hr. Steffensen her omtalte, at spørsmålet gjelder banker som skjæres av den norske sjøgrense, og likeså gjelder banker som ligger utenfor sjøgrensen, vil jeg si at dette ikke må oppfattes slik at også spørsmålet om fredning av og oppsyn på de deler av bankene som ligger innenfor vår nåværende grense, skal være gjenstand for forhandlinger med Storbritannia. Her må vi hevde klart og tydelig at Norge som suveren makt selv bestemmer forholdene innenfor sine egne sjøgrenser.

Jeg glemte dessverre i mitt første innlegg å tilføye at i komiteen som under behandlingen av dette spørsmål har vært forsterket med representanter fra sjøfarts- og fiskerikomiteen, har også hr. Vågnes sluttet seg til min dissens.

Vågnes: Av avisene i disse dager ser man at det i England oppføres den rene krigsdans i forbindelse med oppbringelsen av «Lord Nuffield», som man påstår er oppbrakt utenfor norsk område. Det er i den anledning interpellert i Overhuset og i Underhuset, og det er skapt en veldig bevegelse og en hysterisk atmosfære omkring saken som om England var blitt blodig forurettet ved denne oppbringelse. På den annen side er det fastslått at oppbringelsen er foregått på norsk område. Det er fastslått av Sjøforsvarets Overkommando, som i sine journalutdrag klart påviser posisjonen; den kan det ikke tvistes om. Allikevel oppfører man denne krigsdansen der borte. Det forekommer meg at det gjøres på den måte, at nå skal vi sette Norge i klemme. Vi skal skremme det nå og så oppta forhandlinger. Vi truer med Haag osv., og da skal vi forsøke å få Norge så skjelvende at det kan gå med på hva som helst.

I denne forbindelse skal jeg tillate meg å referere hva en engelsk trålerskipper, som har sett uhildet på denne sak om sjøgrensene, som det alltid har vært strid om mellom Norge og England, har uttalt til en avis i Tromsø på grunn av denne oppbringelsen av «Lord Nuffield» og de avisskriverier som da pågikk, og de påstander fra engelsk side, som man vil forstå han mener er uriktige. Han nevner bl.a. at han leser og snakker norsk, men ikke så godt at han skriver det. Han skriver derfor på engelsk til avisen. Han sier bl.a.:

«Jeg ønsker å framheve at jeg personlig er tilbøyelig til å tro at skipper Hawkrige tar fullstendig feil (selv om han er Hulls *dyktigste* skipper, som De sier). Han burde være merksam på at Storbritannia gjennom alle de år jeg kan huske, har anerkjent firemilsgrensen. Å kreve en tremilsgrense, som inntegnet på våre «blueback-karter», er mildest talt tåpelig. Under enhver omstendighet burde han vite bedre enn å stole på disse kartene når han fisker tett innved norskekysten. Jeg kan med sannhet uttale at jeg selv har fisket på Finnmarkskysten like meget og langt mere enn de fleste skippere som i dag har tråler å føre, og at jeg i denne tid bestandig er blitt behandlet med høflighet og overbærenhet av de norske oppsynsfartøyer, altså helt motsatt av det skipper Hawkrige beretter. Det har forekommet tilfeller da jeg på grunn av min egen forsømmelse eller av andre grunner er blitt funnet på den gale siden av firemilsgrensen, men tvilen har alltid kommet meg tilgode. Det var en periode i 1937 da jeg ble beskyldt for ulovlig fiske på grunn av forandringen av basislinjen, en forandring som var ukjent for alle unntagen for de som skulle hevde den. Likevel lot man

tvilen komme meg til gode, og det har også hendt andre som jeg kunne nevne ved navn. Jeg er klar over at jeg nå stikker hånden i et hvepsebol, men likevel! Jeg kan i hvert fall ikke gå med på noen tremilsgrense. Det ville jo være svært behagelig for oss, men en tragedie for de norske fiskere, og vi ville bestandig få en masse bry med hensyn til liner og garn.

En innrømmelse som ville bidra meget til løsning av det foreliggende problem ville være å gjenopprette firemilsgrensen til den plass den hadde etter definisjonen av 1926, altså med basis fra odde til odde. Jeg vet at det ville være særdeles tilfredsstillende for de fleste skippere (unntagen for de som ikke kan komme nær nok under land). En burde også oppheve den latterlige avstengningen av Varangerfjorden. Jeg ville også tilråde alle skippere som fisker utenfor norskekysten å bruke de norske spesialkarter i stor målestokk i stedet for «blueback-kartene». Det ville spare dem for mangen en hodepine.»

Dette er en uttalelse fra en skipper som ser uhildet på tingene. Etter hva man forstår av de hysteriske skrivelser i de engelske avisene, har jeg inntrykk av at engelskmennene her føler seg svake. De forsøker å piske opp en stemning som om de er høyst forurettet. De norske forhandlere som får med denne sak å gjøre, må alltid ha for øye og alltid huske hva de norske fiskere i Nord-Norge har lidt og de veldige økonomiske tap de har hatt i årene utover på grunn av de herjinger eller den hensynsløshet som er vist fra de engelske tråleres side.

Hr. Strand Johansen har framlagt mindretallets standpunkt til punkt 2 i innstillingen. Jeg skal ikke si så meget om det. Jeg ser det slik, og så det slik da vi satt i komiteen, at hvis man inngår en to-sidig avtale med England og skal forsøke å hevde den, slik som det er sagt i innstillingen, altså «om fredning av og oppsyn på fiskebanker», kan man ikke vente at andre fiskerinasjoner med sine farkoster vil respektere dette, fordi de ikke er blitt spurt. De vet ikke om det. Selv om de blir bortvist og gjort oppmerksom på at her er fredet område, at vi har oppsyn her, og at de må ikke fiske her, så kan det inntreffe at det ikke blir respektert, og at de på tross av det fisker på de såkalte fredede områder. Og hva vil da skje, eller hva må da skje? For at det skal hete at det er fredet område og det skal beskyttes, må vi uvegerlig komme fram til at man benytter maktmidler for å holde disse andre utenfor, og går det så langt, vil det ha uanede og farlige konsekvenser. Derfor mener jeg det er riktig, som mindretallet har foreslått i punkt 2, at man opptar forhandlinger med alle fiskerinasjoner som er interessert, og at man får en ensartet overenskomst mellom dem alle, slik at man kan frede de og de banker. Da slipper man den uro som det ellers senere vil bli om spørsmålet. Jeg vil anbefale punkt 2, som mindretallet har foreslått det.

Hambro: Bare for å forebygge enhver mulig misforståelse vil jeg ha understreket at I. med henstilling til Regjeringen om som en midlertidig ordning å håndheve instruksen «lempelig», selvfølgelig er beregnet på den forutsetning at England går med på en slik modus vivendi, og ikke er et alminnelig pålegg om å gjøre det under andre forutsetninger.

Så vil jeg reservere meg noe mot en uttalelse av hr. Steffensen. Han talte om fiskebankene utenfor kysten, «som det aldri kan bli spørsmål om å få helt norsk herredømme over». Jeg er ikke enig med ham i det. Jeg mener det må være et mål for vår politikk å nå frem til en internasjonal ordning som kan gi oss enerett til de banker. De ligger ikke tilnærmedesvis så langt tilhavs som banker som forskjellige amerikanske stater har erklært for sine. Disse banker er også en avskuring av Norges fastland, og moderne definisjoner har lagt en viss vekt på hvorvidt bankene geologisk og naturhistorisk tilhører kystlandet.

Komiteen hadde innstillet:

I.

1. Stortinget anmoder Regjeringen om, som en midlertidig ordning (modus vivendi) inntil videre å håndheve instruksen for fiskerioppsynet i Finnmark på «lempelig» måte (jfr. prinsippet i instruks for oppsynstjenesten av 14. september 1935) mellom resolusjonslinjen (fastsatt ved kgl. resolusjon av 12. juli 1935) og den tidligere praktiserte «røde linje» på strekningen fra grunnlinjepunkt 11 (ytterste punkt av Avløysa ved Nordkyn) til grunnlinjepunkt 22 (Sannifallet).
2. Stortinget har intet å bemerke til at Regjeringen søker opptatt nye forhandlinger med Storbritannia med sikte på å finne fram til en ordning av trålergrensepørsmålet og til en løsning av spørsmålet om fredning av og oppsyn på fiskebanker utenfor kysten.
3. Stortinget er enig i at Regjeringen oppnevner en komité av særlig sakkyndige til å utrede alle sjøgrensesakens folkerettslige og prosessuelle sider for det tilfelle at saken skulle bli bragt inn for den Internasjonale Domstol i Haag.
Komiteens rapport forelegges Stortinget så snart som mulig.
Utgiftene til komitéen dekkes på statsbudsjettet under kap. 1009, Tilfeldige utgifter i sin alminnelighet.

II.

Stortingsmelding nr. 15 (1949) - vedlegges protokollen.

Presidenten: Hr. Strand Johansen har opptatt mindretallets forslag til formulering av I. punkt 2, som står i innstillingen s. 7, annen spalte, og lyder:

«Stortinget anmoder Regjeringen om å ta initiativet til å sammenkalle en konferanse av de i første rekke interesserte fiskerinasjoner, som er medlemmer av de Forente Nasjoner, for å søke å nå fram til en internasjonal konvensjon om en ordning av trålergrensespørsmålet og til en løsning av spørsmålet om fredning av og oppsyn på fiskebanker utenfor sjøgrensene.»

Da der således er dissens om punkt 2, går presidenten ut fra at det må være riktig å votere punktvis over innstillingen.

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling til I, punkt 1, ble enstemmig bifalt.
2. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til I, punkt 2, og Strand Johansens forslag ble innstillingen bifalt mot 10 stemmer.
3. Komiteens innstilling til I, punkt 3, og II, ble enstemmig bifalt.

S a k n r . 2 .

Innstilling fra spesialkomiteen for særlige utenrikspolitiske spørsmål og beredskapssaker om Stortingets samtykke til å slutte avtale med De forente stater om mottakelse av materiell til forsvaret (innst. S. I^x).

Komiteen hadde innstillet:

I.

Stortinget samtykker i at Kongen eller den han gir fullmakt til det, slutter avtale med De forente stater om mottakelse av materiell til forsvaret. Melding om avtalen blir å forelegge Stortinget snarest mulig.

II.

Eventuelle omkostninger ved transporten og lagringen m.m. føres etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement til utgift i statsregnskapet under kap. 1200, Ekstra-ordinære beredskapstiltak. Må bevilgningen overskrides av denne grunn, blir forslag om nødvendig tilleggsføring å forelegge Stortinget snarest mulig.

Dalland: Jeg hadde virkelig regnet med at spesialkomiteen ved sin ordfører eller en annen representant derifra ville redegjort litt nærmere for den sak vi skal behandle i dag. Det er en meget alvorlig sak politisk, økonomisk og militært, og en skulle tro, når man får en så mangelfull proposisjon og innstilling som den som foreligger i denne sak, at man da ville fått en nærmere forklaring fra spesialkomiteens side om de grunner som foreligger i forbindelse med dette forslag.

Jeg vil komme inn på en del av de vesentligste ting i proposisjonen - eller kanskje er det riktigere å si en del av de vesentligste ting som ikke står i proposisjonen. Først vil jeg peke på et par enkelte fakta som fremgår av det referat som foreligger. Den 4. mars 1949 leverte den norske regjering til De Forente Staters State Department lister over det materiell som det norske forsvar trenger. Men først den 29. mars besluttet Stortinget å ratifisere Atlanterhavspakten. Ennå har ikke De Forente Stater ratifisert pakten, mens vi altså, allerede før alliansen formelt er istandbrakt, har levert et fremmed land ikke bare oppgaver over hva vi trenger og ønsker, men også etter ønske fra dette land gitt utredning om hva vårt land er i stand til selv å produsere av krigsmateriell. En slik utredning ble nemlig i følge sakens dokumenter sendt den 30. april 1949, og i denne utredningen ble det pekt på hvilke anlegg det kunne bli tale om, og hvor disse anleggene er beliggende. En må vel kunne si at det er en eiendommelig form for sikkerhetspolitikk å gi en fremmed makt militære opplysninger som en ikke en gang kan gi til det norske folk eller det norske storting. Jeg skal ikke nå komme inn på i hvilken grad jeg har grunn til å formode at amerikanerne har stimulert vår ønskeliste om hva slags og hvor meget vi måtte trenge av krigsmateriell. Men jeg tror ikke at det store tall av høyere og lavere amerikanske offiserer og sivile som i dag bærer oss og særlig våre viktigste strategiske steder med sitt nærvær, er her for sin fornøyles skyld.

Det fremgår ikke av sakens dokumenter hvilke mengder materiell vi ber om, så det er ikke mulig for denne forsamling å ha noen som helst mening om graden av den opprustning som her søkes iverksatt, likesom vi er avskåret fra å danne oss noen mening om hvordan vårt militærvesen skal utrustes. Det er den oppgave en mener at vårt forsvar skal ha, som bestemmer våpnenes art og mengde. En vil ikke kunne bruke den samme utrustning for de militære styrker som har den ene oppgave å forsvare vårt land, som for de styrker som skal være et ledd i en gruppe stormakters militære formasjoner og disposisjoner. Men om dette vet vi altså intet.

I proposisjonen og i innstillingen heter det at det underhånden har vært opplyst at det er den amerikanske regjeringens forutsetning at forsvarsmateriellet skal leveres uten vederlag. Likevel er det på det rene at det vil påføre

oss utgifter i forbindelse med mottagelse og lagring, og en må vel kunne si at ikke vedlikeholdet vil koste minst - så lenge vi er i besittelse av dette materiellet. Men det er altså uråd å si hva disse utgifter vil beløpe seg til, ikke en gang tilnærmelsesvis kan vi få vite det. Dere vil kanskje huske at vi for ikke så lenge siden skulle få en hel krysser givendes fra England. Denne forsamling fant den gang ikke å kunne motta denne storslåtte gave bl.a. fordi den fant at vi ikke hadde råd til det. Om vi nå skulle få givendes dette nye materiellet, så vet vi i hvert fall at de disponible midler til ekstraordinære beredskapstiltak ikke er tilstrekkelige. Hvor stor tilleggslyøving det kan bli tale om, aner vi ikke. For alt vi vet kan vi komme til å tigge oss til tiggerstaven i forbindelse med denne gaven. Og enda vet vi ikke om vi får givendes det vi ber om. Det grunnlag hvorpå Norges Storting innbys til å fatte denne viktige beslutning, er at det *underhånden* er opplyst at det er forutsetningen at vi skal få materiellet vederlagsfritt. Jeg tror at den som måtte mene at dette er en ansvarlig forsamling, må gjøre sitt hjerte til en røverkule, hvis man vil fatte en så viktig beslutning på et så svakt grunnlag.

Jeg skal ikke nå gå nærmere inn på den politiske side ved denne sak, men jeg vil gjerne ha uttalt min frykt for følgene av den utenriks- og militærpolitikk vi har ført og fører. Ennå kjenner vi ikke den politiske og økonomiske rekkevidde bl.a. av vår deltagelse i Atlanterhavs-pakten. Men vårt land er allerede langt på vei blant de fremste når det gjelder å medvirke til å skape og øke usikkerheten i verden, samtidig som vi undergraver våre muligheter for noensinne å kunne komme økonomisk på fote i vårt land. Jeg vil fremsette forslag om at St.prp. nr. 104 ikke bifalles.

Presidenten refererte Dallands forslag.

Torp (komiteens ordfører): Jeg skal ikke bruke mange ord i denne sak. Jeg tror at de sterke, bebreidende ord som kom fra hr. Dalland, har liten saklig bakgrunn. Stortinget har i en rekke møter behandlet dette spørsmål, og et av de mest dominerende og fremtredende punkter under denne behandling var spørsmålet om å skaffe det nødvendige materiell og utstyr til våre styrker. Man har alltid vært enig om at dette spørsmål var av stor viktighet og under hele sakens behandling i de forskjellige møter har det gått sterkt fram at vår forutsetning har vært den at materiellet skulle leveres vederlagsfritt. Jeg hadde selv anledning til å være med i Washington under de foreløbige konferansene, og også av disse konferansene var det grunn til å trekke den slutning at det fra de amerikanske myndigheters side ville bli forholdt på den måten. Imidlertid må vi jo være klar over at materiellet leveres fob., det vil komme fraktutgifter til, og det vil også kunne melde seg lagringsutgifter. Det er de utgiftene som det her er tale om man skal postere under kap. 1200, Ekstraordinære beredskapstiltak.

Jeg tror det er ganske uriktig å si at man på grunnlag av dette kommer i noe avhengighetsforhold til en annen stat, i hvert fall ikke i noen større utstrekning enn en avtale som Stortinget selv har ratifisert, forutsetter. Jeg vil si at vi her står overfor konsekvensen av de beslutninger som Stortinget tidligere har fattet i denne sal, og nokså enstemmig. Kommunistene har stemt mot - det er vi alle klar over. Den 29. mars i år ga Stortinget Regjeringen fullmakt til å undertegne og ratifisere Atlanterhavspakten.

Når det gjelder mengden av det materiell vi kan få, og hva slags materiell det kan bli spørsmål om, kan man i dag ikke si noe absolutt om det. Men det er en rent faktisk ting som er av avgjørende betydning når det gjelder Stortingets fullmakt til Regjeringen. Det er at grensen er satt av Norge selv, mengden - den maksimale mengde - er fastsatt av Norge. Det vil si at det er de norske ønskemål som gir grensen oppover for det materiell som vi i tilfelle skal motta, og det vil igjen si - som det også står både i innstillingen og proposisjonen - at vurderingen av dette er et norsk spørsmål. Det er et norsk, militært spørsmål ut fra de behov som vi selv mener at landet har, når det gjelder å skape de forsvarsstyrker som en ut fra norske hensyn har ment var nødvendig. En forandring fra amerikansk side må gå nedover, ikke oppover, d.v.s. at vi kan få mindre enn det vi har ment var nødvendig av militært materiell som vi ikke kan skaffe oss selv eller andre steder fra.

Med disse ordene vil jeg anbefale den enstemmige innstilling som foreligger, og gjerne legge til enda en gang at det vi står overfor i dag, er en konsekvens av de beslutninger som vi har nådd fram til etter inngående drøftelser i tidligere møter.

Løvlien: Jeg tror ikke Stortinget ble stort klokere etter ordførerens innlegg i denne sak, og jeg vil gjerne understreke det som hr. Dalland sa, at det er ytterst skralt med de opplysninger som foreligger i en så vidt viktig beslutning som dette er. Det er ikke opplyst her noen ting om arten av det krigsmateriell som det er spørsmål om, og det synes jeg nok Stortinget har krav på å få vite, all den tid og stund det også er antydning at norsk industri skal produsere og levere for ca. 100 mill. kroner til forsvarsmessige tiltak. Det er vel også en sak som er av betydelig interesse. Særlig ser jeg det er nevnt at man fra bekledningsindustrien, skotøyindustrien osv. skal levere til militære formål. Personlig synes jeg nok at man burde ta noe mer sikte på å dekke det sivile behov, før man tar sikte på de militære leveranser. En produksjon fra norsk industri på 100 mill. kroner årlig til militæret er slett ikke noen småsum. Utenom det skal vi da få importert en hel del materiell. Det sies at «man antar» og at det «sannsynligvis» vil bli levert av De Forente Stater uten at det skal betales, men så vidt jeg skjønner, foreligger det ikke noen eksakt bestemmelse om at

det skal leveres uten betaling. Jeg vil iallfall si at det er et løst grunnlag.

Den frykt som det ser ut for at man har for å levere oppgaver til det norske storting om forsvaret og sammensetning av de leveranser som det er nødvendig å skaffe til forsvaret, synes ikke å være til stede når det gjelder å levere oppgaver til andre makter. Men jeg synes nok at i første rekke burde Stortinget ha disse oppgaver. Det burde i et hemmelig stortingsmøte kunne opplyses av sakens ordfører hva dette materiell dreier seg om. Det har Stortinget full rett til å forlange.

Jeg la også merke til at sakens ordfører flere ganger nevnte at «det er grunn til å trekke disse slutninger», «det er grunn til å anta». Når det gjelder bevilgninger her i Stortinget av meget mindre beløp enn det her er spørsmål om, er ikke minst de borgerlige representanter meget iherdige til å forlange helt eksakte og konkrete opplysninger om hva det dreier seg om, og det er vanligvis store diskusjoner om betydelig mindre beløp enn det her sannsynligvis gjelder.

I det hele tatt, på et så løsaktig grunnlag synes det for meg å være helt umulig å fatte en beslutning. Jeg stemmer mot denne proposisjon.

Presidenten: For at det ikke skal herske noen misforståelse vil presidenten uttale at Stortingets militærkomite selvsagt har høve til å skaffe seg full opplysning om det materiell som vårt forsvarsvesen er i besittelse av, og om de mangler som man mener er tilstede. Stortingets militærkomite vil også, om det finnes nødvendig, ha høve til å gi videre de nødvendige opplysninger til Stortinget.

Hr. Dalland har foreslått at St.prp. nr. 104 ikke bifalles. Presidenten går ut fra at det kan voteres alternativt mellom innstillingen og hr. Dallands forslag.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og Dallands forslag ble komiteens innstilling vedtatt mot 10 stemmer.

Protokollen ble derpå referert uten å foranledige noen bemerkning.

Møtet hevet kl. 10.30.

x) Sak nr. 2 off. i Dok. 2 - 1950

Møte for lukkede dører i Stortinget 14. juli 1949 kl. 9.00